

Crònica des d'Amèrica Llatina. “ El millor tabac del món”, per Ricard Paradís

Ricard Paradís, historiador

Sota la pluja calenta que cau en aquestes latituds tropicals de Panamà amb un “puro” a la boca, escric aquesta tercera crònica seguint la tradició com deia en la seva recopilació d'articles periodístics Josep Maria de Segarra “Cafè, copa i puro”. Ja ens hem degustat el rom en la copa, ara anem al fum, al tabac o més concretament el cigar pur, conegut popularment com a “Puro”.

El tabac és un producte oriünd d'Amèrica, es cultivava pels indígenes andins des de 2000 a 3000 aC, el seu nom castellanitzat deriva de l'illa de Tobago, o del topònim de la ciutat mexicana de Tabasco, encara que hi ha moltes teories sobre l'etimologia del nom. Els primers descobridors d'Amèrica els hi va sobtar que els indígenes fumessin unes fulles, s'empassessin i expulsessin el fum, només cal mirar les primeres cròniques de la descoberta d'Amèrica. Va ser un producte que va arribar a Europa molt d'hora, de mans dels mateixos mariners de Colón, Rodrigo de Jerez i Luis de la Torre van ser acusats per la Inquisició de treure fum per la boca, acte més propi del maligne. Segons la tradició, el primer en plantar tabac a la península va ser el cronista i botànic Francisco Hernández Boncaló, en terres de l'arquebisbe de Toledo a mitjans del segle XVI en la finca coneguda com “El Cigarral”, d'on va sortir el nom de cigar del producte elaborat amb el tabac. La planta s'estengué ràpidament per Europa, primer a França de mans del diplomàtic Jean Nicot, del que surt el nom nicotina, batejat per Linneo, l'alcaloide que conté el tabac. Després es desplaça a la Gran Bretanya de les mans del navegant i corsari Francis Drake, on es popularitzar el consum del tabac ràpidament en diferents formes; fumat, mastegat, aspirat, com ja utilitzaven les poblacions indígenes americans feia milers d'anys.

El cultiu del tàbac necessita unes condicions climàtiques concretes, un clima temperat d'uns 20°C aproximadament i una alta humitat, molt característica de climes tropicals o semi tropicals, encara que s'aclimata a llocs més freds com els Estats Units o Andorra per exemple. També la seva manufactura tabaquera necessita força quantitat d'aigua per la neteja de les fulles i el seu posterior assecatge, amb un grau d'humitat oportú generalment molt elevat, els climes secs i calents no són òptims, sinó necessita un clima d'assecatge, humit i temperat, per a l'elaboració de cigars purs. El tabac en cigarretes és un altre món, que no entraré doncs vull centrar-me en la indústria artesanal de tabac, en concret els “Puros”.

Cuba és l'illa per antonomàsia del cultiu del tàbac (sense oblidar altres contrades com les Antilles majors, la República Dominicana, Jamaica, Puerto Rico i al continent Mèxic, Nicaragua, Hondures o en menor grau, Costa Rica i Panamà) que en època colonial es veié afavorida per diferents edictes dels reis espanyols que potenciaven el cultiu en detriment d'altres territoris colonials d'Amèrica, com l'edicte de Felip II al segle XVI. De Cuba surt la tipologia de tabac “Havannensis”, que és la més correcte per a l'elaboració de cigars, per això molta gent l'anomena “L'Havà”. Encara que en la fabricació d'un cigar intervenen moltes tipologies de tabac, poques vegades és d'un únic tipus sent de diferents zones americanes o canàries, i és força complex el procés d'elaboració de cigars purs.

Com és costum en aquets articles no puc deixar d'explicar la contribució dels catalans emigrats a Amèrica i en aquest cas concretament a Cuba, que es van dedicar concretament al cultiu del tabac o a la producció de Cigars Purs o Havans. La primera marca i potser la més importants del món per les diferents tipologies de cigars o vitoles i per la qualitat del producte, amb excepció de Cohiba (marca nascuda als anys seixanta del segle XX en la Cuba castrista), és la marca Partagás. La Flor del Tabaco de Partagás i Cia i despès anomenada Real Fabrica de Tabacos Partagás, com se la coneix comercialment, neix el 1845 de mans de Jaume Partagás i Ravell (1816-1864) un immigrant català provinent d'Arenys de Mar. El Senyor Partagás , ja produïa tabacs a Cuba des de molt abans, als anys trenta del segle XIX, però

construí el seu gran imperi a partir de mitjans del segle XIX, en la que aconsegueix "Plata" per la construcció de la gran fabrica (1845) en el carrer Industria en el centre de l'Habana, edifici que actualment encara es pot veure sent un dels llocs de major reclam turístic de la ciutat. La tràgica mort de Jaume Partagás, assassinat a la seva finca de Vuelta Abajo, fa que la marca canvi vàries vegades de propietari durant el segle XIX, fins a arribar a mans de la família Cifuentes que la conserva fins a la revolució socialista en què queda expropiada en 1959, nacionalitzada i integrada en la empresa Habanos S. A, que actualment fabrica i comercialitza totes les marques de tabac cubà. Partagás ha estat la marca més reconeguda i guardonada del món, com ho demostra en les seves anelles i en les seves caixes on es distingeixen més de vint premis internacionals, cal dir també que hi ha un altre marca Partagás, la que la família Cifuentes s'emporta a l'exili cubà i que fabrica cigars Partagás a la República Dominicana, però aquests no se'l pot reconèixer com "Havans", és el que succeeix amb moltes marques de cigars cubanes que des de l'exili en altres contrades del carib americà fabriquen marques originals de Cuba, amb més o menys èxit, ja que la producció de la marca estatal Habanos. S.A és la que dóna uns estàndards de millor qualitat. Tot ve com a conseqüència de l'embargament nord americà, que no permetia la comercialització de productes cubans als Estats Units, per això marques de gran solera cubana tenen el seu doble en altres zones del carib per a satisfer el consum de cigars purs al mercat nord americà.

Una altra marca de gran prestigi i gran solera fundada per un català és: Hoyo de Monterrey de José Gener Cia. Fundada també a Vuelta Abajo (Cuba) en el 1860 per José Gener, un jove català originari de la Vila de Gràcia. El nom de Hoyo de Monterrey, prové del topònim de la finca on s'elabora. Aquesta marca ha tingut un reconeixement internacional amb més de divuit medalles internacionals. També hi ha grans marques, moltes desaparegudes a causa de la nacionalització de la producció de tabac a Cuba i sobretot per la baixada del consum d'aquest tipus de cigar pur i artesanal, que han sobreviscut com a nom comercial, ja que la fabricació només depèn d'Habanos S.A. Trobem algunes marques de tabacs desaparegudes creades per catalans emigrats a Cuba com; Parets, Cunill, Amat i altres i alguna supervivent però molt minoritària com Gispert i Cia. amb un únic format de cigar.

Així amb el fum que m'emboira la cara i delectant un cigar "criollo", m'acomio de vostès fins a la propera Crònica des d'Amèrica Llatina.

Pasenla Chevereeee!Tàbac

Per citar l'article: Paradís, R. (2015). Crònica des d'Amèrica Llatina. "El millor tabac del mon". *Catxipanda*, 2(1).Recuperat (data de visualització), <http://wpu.ir/98nom>